Pealinna Teataja

Päewaleht.

Tellimiſe hind poſtiga:

12 k. p. 6 r. — k.	8 k. p. 4 r. 10 k.	4 k. p. 2 r. 10 k.
11 „ „ 5 „ 60 „	7 „ „ 3 „ 60 „	3 „ „ 1 „ 60 „
10 „ „ 5 „ 10 „	6 „ „ 3 „ 10 „	2 „ „ 1 „ 10 „
9 „ „ 4 „ 60 „	5 „ „ 2 „ 60 „	1 „ „ — „ 60 „

Wäljamaale aaſtas 12 r.

Tellida wõib igaſt päewaſt alates kuni iga kuu lõpuni. Adreſſi muutmine — 15 k. ja endine adreſs üles anda.

Uut kaastööd wõetakſe waſtu. Igal käſikirjal peab ſaatja täielik nimi ja adreſs ligi olema, mis toimetuſe teada jääwad. Tarwitamata käſikirjad hoitakſe ainult ſellekohaſe ſoowi peale alal. Taſu makſetakſe kokkuleppimiſt mööda. Toimetaja kõnetunnid kella 3—4. Toimetuſe ja talituſe adreſs: Петроградъ, Екатерининск. кан. д. №29 (Riigi panga waſtas), ред. газ. „Пеалинна Театая“. Kõnetraat 98-04.

Üksik number 4 kop.

Kuulutuſte hind: nonpareille-rida 20 kop. 1 küljel, lehe eeskohas 40 kop. Kuulutuſi, mis järgmiſel päewal lehes ilmuma peawad, wõetakſe talituſes kella 4 waſtu. Kuulutuſte waſtuwõtmine aga üleüldſe lõpetatakſe talituſes kell 5.

Nr. 27 (354). Petrogradis, keſknädalal, 3. (16.) webruaril. 1916. a.

Sõda.

Wägede Kõrge Ülemjuhataja ſtaabiſt.

Lääne wäerinnalt.

Riia piirkonna kohale ilmuſid Sakſa lennumaſinad.

Dwinski piirkonnas keſtis äge lahing Illukſte juures augu päraſt. Augu wõtſime ära. Medmuſi ja Demmeni järwede wahel ſaid meie wäed lõuna-lääne pool Rugeniſchkit laane kätte.

Pripjatiſt lõuna pool, Cſertſe piirkonnas häwitaſid Doni kaſakad Auſtria eelkindluſtuſe ära.

Strõpa ülemjookſul tülitaſid meie maakuulajate ſalgad terwe öö waenlaſi. Nende tegewus kutſus ſes piirkonnas waenlaſe tule wälja, mis terwe päewa keſtis.

Keſk-Strõpal laskis meie ſuurtükiwägi 4 waenlaſe aeroplani. Üks neiſt ſai wigaſtatud ja langes waenlaſe wäeſeiſukohale maha.

Kaukaſia wäerinnalt.

Pealetungimiſel Erſerumi piirkonnas, päraſt ettewalmiſtuſt ſuurtükitulega, wõtſime weel ühe Erſerumi fordi ära. Üle 20 ſuurtüki, wangiſid ja ſõjamoona on kätte ſaadud.

Lääne ſõjawäli.

Pariiſis, 1. web. Ametlik teadaanne 1. web. kell 11 õhtul:

Belgias laſkſime oma ſuurtüki tulega ſõjamoona ladu õhku Bauſingeſt põhja pool.

Soiſſoniſt põhja pool katſus waenlaſe jalawägi eila õhtul Terni teel ja Aisne jõe paremal kaldal tormijookſu toime panna, kuid pandi kohe alguſes meie ſuurtüki- ja püſſitulega ſeiſma.

Ülem Elſaſſis, Seppoiſt ida pool pommitas waenlane ägedalt ſuurtükkidega eelkaewikuid, mis meie öö jookſul tema käeſt ära wõtſime, kuid jälle maha jätſime, ſeſt et nad täieſte ära olid lõhutud. Seſſamas piirkonnas laſkſime meie waenlaſe abiwäge, mis wäikeſtena ſalkadena Niederlargi juureſt liikuſid.

Havres. Belgia ametlik teadaanne 1. web.

Tänane päew läks Belgia wäerinnal wõrdlemiſi waikſelt mööda. Ainult Steenſtrate ſektoris oli pommiwõitlus. Meie ſuurtükituli paiskas waenlaſe woorikolonni laiali teel Dirmuideſt Cayeni.

Londonis. Ingliſe peakorteri ametlik teadaanne 1. web.

Sakſa traadita telegrafi kaudu teatatakſe, et Hilkeni lahingus ſakslaſed 40 ingl. wangi on wõtnud, kuid peale ülemalnimetatud wõitluſt puudus meil ainult 11 inimeſt, kelleſt 8, nagu arwatakſe, ſurma ſaid. Teiſed läkſid oma kaewikuteſſe taganewate ſakslaſte tagaajamiſel kaduma.

Eilaſe päewa jookſul oli 17 kokkupõrget õhus, kusjuures üks ſuur 2 mootoriga waenlaſe aeroplan oma liini maha löödi.

Waenlane laskis läinud ööpäewa jookſul 7 miini õhku.

Foſſ'iſt lõuna pool algas päraſt plahwatuſt äge meie ſeiſukohtade pommitamine, mille järele wähene jalawäe tormijooks toime pandi ja wähe ſakslaſi meie kaewikuteſſe tungis. Nad aeti ſealt kohe käſigranaatide abil wälja.

Türgi ſõjawäli.

Erſerum.

Kõikide tähelepanemine, kes ſõja käiku Aſia mail ſilmas peawad, on praegu Erſerumi kindluſe poole pööratud.

Ja mitte ainult meil ja meie lepinguoſalistel, waid ehk waſt weel teraawamalt meie waſtaſtel, kellele wenelaſte edaſijõudmine Aſias tõſiſt muret wõib teha, kuna ſee wõidurikas ſõjakäik türklaſi wõib ja peab ſundima rohkem oma riigi julgeolekut ſilmas pidama, kui ſakslaſte pilli järele Sakſamaa ſihtide kätteſaamiſeks töötama.

Sõjaline tegewus Kaukaſias on dieti raſke ja nõuab ſellepäraſt palju aega ja waewa. Kõrged ja järſud mäed, mis Taga-Kaukaſias riſti-raſti ſegamini on, teewad edaſiliikumiſe pärata raſkeks, kuna ſündſad teed puuduwad; waſtupanemine on aga ſarnaſes mäe rägaſtikus ſeda hõlpſam. Kuid kõik raskuſed wõideti ja Wene wäed jõudſid, türklaſi wõimſalt lüües, Erſerumi kindluſeni, kus nad peatama olid ſunnitud. Ja praegu on ſee Türgi kindlus tõſiſeks takiſtuſeks Wene wägede edaſiliikumiſel. Muidugi ei ole ſee ainukene takiſtus lõpuliku löögi andmiſel Türgiriigile. Kaukaſiaſt kuni Türgimaa ſüdameni on palju maad ja terwe ſee maa on ka mägine ja teedeta. Kuid ikkagi peab enne edaſiliikumiſt Erſerumi kindlus ära wõetama ja wäraw Armeniaſſe lahti tehtama.

See ei ole aga ſugugi kerge, ſeſt ſiin ei ole mitte otſekohe juſt kindluſega tegemiſt— ſelle ſõna harilikus mõttes, nagu meie Kowno ehk Nowogeorgiewsk olid, waid laialiſe tugewaſti kindluſtatud piirkonnaga.

Selle piirkonna pea kindluſtuſed aſuwad järſul ja kõrgel mäe ahelikul, mille otſadeks tugewad, läbipeaſematad mäe rühmad on — Armenia Taurus põhjas ja Palantekin lõunas. Nimetatud mäe rühmad on häſti kindluſtatud, aſuwad peakindluſtuſteſt dieti kaugel ja teewad kindluſe otſekoheſe piiramiſe wõimatuks.

Erſerumi linn on nende kindluſtuſte taga, werſta 10—12 peakindluſtuſteſt eemal, mis ka oma 15 werſta pikk on ja umbes paari werſta kõrguſtel mägedel aſub.

Enne ſõda oli Erſerumis umbes 400 ſuurtükki. Sõja ajal on Sakſa inſenerid teda muidugi uuemate abinõudega tubliſte kindluſtanud ja on uuſi ſuurtükka juurde weetud. Sellepäraſt on aruſaadaw, et ſiingi Aſia mägedes poſitſioni ſõda tuleb pidada ja plaanikindlalt kindluſtus kindluſtuſe järele waenlaſe käeſt ära kiskuda.

Nagu wiimaſteſt teadeteſt näha, on ſarnane oſaline piiramine juba tagajärge toonud: üks kindluſtus on juba wenelaſte käes ühes mitmeſaja wangi ja muu ſõjaſaagiga. Aga loota ei ole ſiiski, et Erſerum ruttu langeks. Wene ſõjawägedel on ſiin weel tükk raſket tööd ees.

Balkanil.

Uut Balkani kirjul ſõjawäljal iſeäraliſt ſündinud ei ole. Bulgaria wäed hommiku ja Auſtria wäed põhja poolt nihkuwad pikka mööda Walona ja Durazzo ſihis edaſi, et Serbia ja Montenegro ärawiimiſt takiſtada. Wolffi agentur teatab, et **Bulgaria wäed Elbaſſani linna ära on wõtnud.** Nimetatud linn on Walonaſt ja Durazzoſt umbes ühe kaugel, mere ääreſt werſta 50 eemal. Elbaſſani ärawõtmiſel iſeäraliſt tähtſuſt ei ole, ega mõju edaſpidiſe ſõja käiga peale. Albania ſaatus on hoopis teiſte aſjaoludega ühenduſes.

Mereſõda.

Londoniſt teatatakſe ametlikult, et **riſtleja „Arethuſa“ Inglismaa lääne kalda juures miini otſa** juhtus ja hukka ſai.

Prantſuſe riſtleja hukkamineſt.

Prantſuſe riſtleja „Admiral Charnier“ hukkaminek leiab tõenduſt. Lahtiſel merel Süria piirkondades leiti parw 15 madruſega Prantſuſe riſtlejalt. Nendeſt oli ainult üks weel elus. Riſtleja lasti, nagu peaſtetud madrus jutuſtab, 26. januaril põhja. Ta kadus wee alla mõne minuti jookſul, nii et komanda paatideſſe iſtuda ei ſaanud ja hukka ſai.

Ingliſe laewaſtik Norra rannal.

Kopenhageni lehele „Politiken“ telegraferitakſe Berliniſt, et Norra laewad kaunis rohkearwuliſt Ingliſe laewa ſalka nägid. Arwatakſe, et need kergete riſtlejate ſalgad Sakſa riſtlejat „Möwet“ otſiwad.

Peale ſelle olla Norra wetes tundmataid **weealuſeid paatiſid** nähtud.

Smürnat pommitatud.

„Daily Mail“ teatab, et Prantſuſe laewaſtik Smürna linna on pommitanud. Tagajärgedeſt ei ole ſenini ligemalt kuulda.

Kaks erapooletuſſe ſadamaſſe jäetud Sakſa laewa põgenenud.

New-Yorgiſt teatatakſe, et hiljuti kaks Lõuna-Ameerika ſadamaſſe jäetud Sakſa aurulaewa „Bahrenfeld“ ja „Turtin“ ära on põgenud. Üks oli Buenos-Airesſis, teine Puenta Arenaſſis. Arwatakſe, et kõik ſadamates kinni olewad laewad Sakſamaalt ettekirjutuſe on ſaanud, eſimeſel wõimalikul juhtumiſel põgeneda.

Õhuſõda.

Zeppelinil Daani kallastel õnnetus juhtunud.

„Berlingske Tidende“ teatab, et üleeila hommikul Daani ſaare Manne ligidal zeppelin „L 20“ näha olnud. Õhulaew lennanud juhtimata, madalal wee pinna kohal tuule tõukamiſel. Peab arwama, et tal isſine äpardus oli juhtunud.

Inglaſte aeroplanid töötawad.

Inglaſed ja prantslaſed tarwitawad aeroplaniſid mitte ainult luuramiſe käikudel, waid panewad waſtaſtega õhus tihti wõitluſi toime, milleks mõnikord kaugele waenlaſe ſeiſukohtade kohale tuleb lennata. Nii teatab Ingliſe ſtaab 17 ſarnaſeſt õhuwõitluſeſt, mille juures waenlaſe ſuur, kahe motoriga aeroplan Inglis wägede piirkonda kukkus.

Uuemad ſõjateated.

„Journal“ 1. webr., juhib tähelepanemiſt tähtſuſe peale, mis on Hnõs-Kalõ ärawõtmiſel wenelaſte poolt, ſeſt et ſelle linna läbi tee Eufratiſt Erſerumi läheb. Leht arwab, et Wene wägede tegewus kõik ſakslaſte plaanid idas paraliſerinud.

„Matin“ 1. webr. kirjutab, et Wene wägede tegewuſe eduga ühes von der Goltz paſha Meſopotamiaſt Erſerumi on tulnud, kus on ligi 80 tuh. meeſt Türgi ſõjawäge.

Balti ſõjatule piirilt.

Suurtüki tuli keſtab wahetpidamata edaſi. Kord raugeb ta ſiin, kord ſeal, et uue jõuga uues kohas alustada, ehk mõne päewa päraſt endiſes kohas ſedaſama tule muuſikat korrata.

Riia piirkonnas, ülewalpool linna, Ükküla-Kekkau joonel oli läinud laupäewal tuleandmine iſeäranis elaw. Siin teetawad mõlemad pooled oma raskete ſuurtükkidega täiet jõul juba mõnda nädalat. Sakslaſed püüawad teiſelpool Düüna jõge Riia-Oreli raudteed ära rikkuda.

Selle wahe peal on kaunis Dahleni ſaar, mida ſakslaſed igaſuguſte abinõudega oma kätte tahawad ſaada, mis nendel jõeſt ülemineku palju kergemaks teeks, kuid ſenini on kõik ſarnaſed katſed jää peal nurja aetud.

Kuid Riia näib ſakslaſi määramata jõuga külge tõmbawat. Olai poolt püüawad nad juba mõnda aega, ſuurtüki tulega eſiteks teed walmiſtades, jalawäe ſaltadega maanteid kätte ſaada. Sedaſama proowiwad nad ka Babiti järwe ääres Schloki ümbruſes. Kuid meie ſuurtüki tuli kihutab ſakslaſed ikka uueſti tagaſi nende kaewikuteſſe.

Kuid ka terwel **Düüna wäerinnal** keſtab peaasjalikult ſuurtüki tuli edaſi, mis ſuuremat hoogu on wõtnud Jakobſtadti ja Illukſte ümbruſes. Meie ſuurtükkidel on aga ſiin täieline ülewõim ſenini olnud, mis nende batareid waikima ſunnib, kaewikud kinni ajab ja aluſtatud kindluſtamiſe tööd wõimatuks teeb.

Edaſimineku ootel.

Balti parunite eesõiguſte ärakaotamine oli alles paari nädala eeſt uudiſeks, mille ſilmapiirile kerkimiſt iſeäraliſe heameelega terwitaſime, ſeda enam weel, et küſimuſt ennenägemata kombel põhjalikult arutama hakati. Et küſimus ſen. Werſowkini juhatuſe all iſeäraliſes nõukogus läbi kaaluti, ſiis omandas aſi ſeekord iſeſuguſe, kindla ametliku jume, mis kahtluſt hinges püſida ei laſknud. Meie oleme mitugi korda teadnud, et meiſt räägitakſe. Iga ſõna, mis meie kohta ametlikkudes ringkondades öeldakſe, oleme meie kikkis kõrwul kinni püüdma õppinud. Kui Wenemaal üleüldſe kellegil uuenduſt peaks waja olema, ſiis nimelt meie kodumaal. Mõndagi korda on meiſt räägitud, kuid wiga on alati ſelles ſeiſnud, et me oma eeſt tarwiliſel wiiſil kõneleda? kesta pole ſaanud. Täitja ſeaduslikul teel ametiſſe pandud ſoowimata eestkoſtjateſt ei ole ju kerge ſellesama ſeaduſe põhjal lahti ſaada. Balti parunitel olid nende eesõiguſed, mis neile ajajookſul wõimaluſe olid mureſenud oma mõju meie kodumaal ja kõrgemates walitſuſeaſutuſtes ſedawõrd ſuurendada, et teatawal pool kõikide Balti kohaliſte olude peale ainult mõiſnikkude prilli läbi waadati.

Nüüd, kus nende eesõiguſte ärawõtmiſe küſimus iſeäraliſes nõupidamiſes läbi waadatud ja meile wäga ſoowitawas mõttes äragi otſustatud, oleks meil rohkeſti põhjuſt ſelle nõupidamiſe tegelikkude tagajärgede peale lootma jääda ja neid juba lähemas tulewikus ootama hakata. Werſowkini nõukogu otſuſtas ſelgelt ja kindlalt, et Balti parunite eesõiguſed, nagu jahi, kalapüügi jne. õigus, tingimata ära tulewad kaotada, ilma et kroonu wõi keegi teine ſelle eeſt taſu makſaks. Niipalju kui tähele panna wõis, wõttis Wene ajakirjandus ſelle mõtte kaunis rahulikult ja ſilmanähtawalt nõus olles waſtu. Ei ole ju ſugugi ſoowitaw, et feodalismi jätiſed weel

XX. aastaſaja Wenemaal meie keskel elaks. Edumeelſes Wene ajakirjanduſes oli ainult paar heakskiitwat märkuſt leida, kuna muſtparempoolne ajakirjandus asja edenemiſele muidugi „Sakſa wõimu" waſtu wõitlemiſe otstarbel, kaunis tubliste kaaſa tõmbas. Meie omad lehed tegid asjaſt juttu, nagu igakord ſiis kui meie kodukoha uuendamine kõne all ſeiſab, ja waikiſid jälle. Ja lõpuks ei tule ka Werjowkini juhatuſel tehtud otſuſte kohta lähemaid teateid enam.

Näib nagu oleks küſimus ajutiſelt kuhugile warjule wajunud. See, mida meie esialgu ootaſime, ei ole kahjuks kõik täide läinud. Juttu oli asjaſt igatahes wähem, kui ſoowitaw oleks olnud. Terwe küſimuſe tähenduſeſt ſaid kõigeparemini aru meie omad ſeltskonnategelaſed, ſiis Balti parunid iſe ja lõpuks mõned Wene rühmade esitajad, kellel iſeäraline aeg ſilmad lahti on teinud. Kõik ülejäänud ſurelikud waataſid asja, kui mõne uue paragrafi peale „Sakſa wõimu" waſtu wõitlemiſe pikas programmis. Ja Wene ſeltskonna ſilma ees kaswab ſee paragrafide hulk alalaſa, ongi juba kohutawalt ſuureks kaswanud. Wene ſeltskonnale on Balti parunite eesõiguste ärakaotamiſe küſimus ainult piſikeſeks küſimuſeks pikas ſuurte küſimuſte reas.

Kuid ſeda ei wõi ta, ei tohi olla!

Kõige wiimaste teadete järele jäi asi nii, et patronadi õiguſe ärakaotamiſe küſimuſt mõnedel wormilistel põhjuſtel kohe kindlalt ära otſustada ei ſaadud ja ſellepäraſt Ew.-Luteriuſu aſutuste kohta käiwate määruste üleüldiſt muutmiſt ära tuleb oodata, kuſt ſiis küſimuſe kohta hulgana ſelgitawat faktiliſt materjali wõiks ſaada. Selle järele wõib otſustada, et asjale lähemas tulewikus weel õige käik antakſe. Seks tarwisminewa materjali kogumine ei wõta asja korraliku käigu juures ka palju aega. Igatahes wõime oletada, et Balti mõisnikkude eesõiguste ärakaotamiſe küſimus eelolewate riigiwolikogu koosolekute ajal ſedawõrd ettewalmistatud jääb, et ta riigiwolikogus arutuſe alla wõib tulla.

Sõja aeg nõuab kõikide erakorraliste abinõude tarwituſelewõtmiſt. Ta nõuab ka kõikide majanduslikte ja waimliste jõudude koondamiſt. Tööwiljakus oleneb ſuurel mõõdul töötajate käte wabaduſeſt. Majandusline tõus on kulturi alus, ja ainult kultur on ſee nõiakepp, mis meid ſõjahädade kurjastikuſt üle peab aitama. Kulturi tõſtmiſeks häwitatagu kõike kulturi waenlaſt. Kaotatagu kõike mis maa loowat jõudu halwab. Balti parunid ühes oma eesõigustega peawad minewiku warjudesſe kaduma, alles päraſt ſeda wõib maa omale wälimiſe waenlaſe tagaſitõrjumiſeks jäädawat kesta kaswatada.

Meie ſoowime, et Balti mõisnikkude eesõiguste ärakaotamiſe küſimus kiiremalt edaſi nihkuks ja et ka riigiwolikogus temaſt räägitaks, millele ſiis tähtis otſus järgneks. See oleks igatahes ſuur wõit — wõit, mida meie enne ſõja alguſt küll aimaſime, kuid nii pea kätte ſaada ei lootnud. See oleks tõenduſeks, et ſõda, meile tõeste kaju on toonud.

Aga juba praegugi oleme meie omal waewarikkal teel edaſi läinud. Parunite eesõiguste tõſine ja kindel lõpp on juba hulga lähem. Sen. Werjowkini juhatuſel ärapeetud koosolekute moralne mõju on tingimata ſuur.

Et küſimus käesolewal korral juba nüüd unustuſſe kaduda wõiks, ei ole wõimalik. Ta tõuſeb jällegi päewakorrale, ſelle juures ei ole kahtluſt. Ainult ühte kriipſutame meie alla: ſee pole mitte kõrwaline küſimus, mida edaſi wõib lükata, mille otſustamiſega aega weel küll on, waid ſee on põlew päewaküſimus, mis juba aastaſadandeid rahwa ſüdames elab. See on iſeſeiſew küſimus, mille otſustamine ja lõpetamine iſeſeiswalt, ilma mingiſuguste wõõraste ülekanneteta läbi peab wiidama.

Meie ſeiſame politilisel näitelawal teiste wäikerahwaste hulgas oma endiſel kohal. Iſeäraliſele ajale oleme meie palju tänu wõlgu. Aeg on meie kohta makswaid waateid muutnud ja meie kitſasſe ilma jällegi uuſi tuuli toonud, ja ſee on wäga tähtis.

Kui lugu nii, ſiis makſab nüüdſel raskel ajal jõudu koguda ja waewa näha.

A. W. A.

Wäljamaa.

Serbiaſt.

Austria ſõjaliſed wõimud püüawad igal wiiſil tõendada, et ſeltskondline elu Serbias hariliſtesſe roobastesſe hakkab minema. Nii tulla Austria ohwitſeride tõenduſe järele ſerblaſed wähehaawal jälle Belgradi tagaſi. Linnas minewat liikumine ja tegewus iga päewaga elawamaks, toiduagawara olla küllalt ſaadawal. Elanikud ei ole austrialaste waſtu ſugugi waenuliſed, niiſamuti ſaada nad ka bulgarlastega, kes ſuurel hulgal Belgradi olla aſunud, hästi läbi. Ühe ſõnaga, kui Austria teateid uskuda, ſiis tunnewad ſerblaſed Belgradis endid praegu üsna koduſelt.

Kuid ſeal juures teatawad austrialaſed iſe asjadeſt, mis weidi teiſt keelt kõnelewad. Näituſeks uuriwad praegu paljud Austria teaduſemehed kuninga Peetri rikkalikku raamatukogu, et ſeda mitmesſe Austria muſeumi ümber paigutada, tähendab, austrialaſed tahawad ſelle raamatukogu waranduſed lihtſalt ära rööwida.

Serbia teated kujutawad aga ärawõidetud maa praeguſt ſeiſukorda hoopis teiſtſuguſes walguſes. Peaaegu kõik meesterahwad olla Austriasſe ja Ungarisſe wiidud. Niiſamuti talitawad austrialaſed ka Bosnias ja Herzegowinas. Nii olla praegu kõik maad tühjaks kõrbeks muutunud.

Rootſi ſotſialistid ja walitſus.

Rootſi ſotſialistid teewad agaraſti ſelle heaks kihutustööd, et riigipäewa wäliste asjade ſalakomiſjon uuesti ſaaks organiſeritud, et ſotſialistid komiſjonis rohkem esitajaid ſaakſid. Ajakirjandus arutab ſeda küſimuſt wäga elawalt. Sakſaſõbraliſed lehed ſüüdistawad ſotſialistiſid ſelles, et need oma esitajate arwu ſelle ſihiga komiſjonis ſuurendada tahawad, et walitſuſe mõju wäliſe politika peale wähendada ja Rootſimaad niiwiiſi nelikliidule lähendada.

Bulgaria kuninga ſuured plaanid.

Bulgarias on ſõja mälestuſeks uued poſtmargid wälja antud, mille peal kuningas Ferdinand Büzanzi keiſri piduriietes on kujutatud. Poſtiametnikkudele tehti ülesandeks nende markide laialilagunemiſe eeſt igal wiiſil hoolt kanda.

Meeleolu Bulgarias.

„Birſh. Wed." kirjaſaatja teatab, et Bulgarias laiemate rahwakihtide hulgas laialine käärimine walitſewat, mis alataſa ſuurenewa toiduainete kalliduſe järelduſeks on. „Sõjaleib", mis Sakſa ſõjaleiwa eeskujul walmistatud, ei meeldi bulgarlastele oma wastiku maitſe tõttu ſugugi. Lihahinnad on määratu kõrgele tõusnud, kuna petroleumi ſugugi müügil ei olla. Toiduainete puuduſt aitas iſeäranis mõjuwalt ſuurendada Türgi ſõjawägede päralejõudmine, kelle tarwis ſuurel hulgal liha üles oſtetakſe. Rahwa keskel walitſew rahutu-meeleolu wõiks Bulgaria walitſuſele kergesti kardetawaks minna, kui mitte ſakslaſed oma karmide ſurweabinõudega ſeltskondliſt elu tugewaſti kammitſas ei hoiaks.

Sakſamaa tahab Belgiaga eraldi rahu teha.

„Giornale d'Italia" toob huwitawa teate, et Sakſamaa Belgiale ette olla pannud eraldi rahu teha. Ettepanek tehti Belgia walitſuſele Brüsſeli piiskop Facci läbi. Sakſamaa tingimiſed on järgmiſed: Belgia riigi piirid jääwad ſamadeks, kui nad enne ſõda olid, kuninga ſuguwõſa jääb troonile edaſi. Belgia ſaab kõikide kahjude eeſt taſu, kuna ta omalt poolt ennaſt peab kohustama Sakſamaaga kaubalepinguſſe astuma. Belgia walitſus lükkas Sakſamaa ettepaneku tagaſi.

Kõik poiſsmehed ſõtta.

Ingliſe kuningas awaldas üleskutſe, milles ta kõiki poiſsmehi kutſub tegewa ſõjawäe ridadesſe astuma. „Daily Graphic" teatab, et 200 lordi ja 212 alamkoja liiget praegu tegewas maa- ja laewawäes teeniwad.

Greekamaa läbirääkimiſed Bulgariaga.

Kuulujutud Greeka-Bulgaria läbirääkimiste kohta leiawad kinnituſt. 29. januaril ilmus Greeka ſaadik Sofias Naum Sakſa ſaatkonna esimeſe ſekretäri ſaatel Radoslawowi juurde. Nende nõupidamine kestis üle tunni. Asjale lähedal ſeiswad ringkonnad kinnitawad, et Greekamaa Sakſamaa ja Bulgaria ſoowidele waſtu on tulnud ja oma edaspidiſe ülespidamiſe üle teateid andis. Mõni päew peale ſeda nõupidamiſt teatas Bulgaria politikategelane Watſhew, et Greekamaa olla lubanud iſegi ſel juhtumiſel erapooletuks jääda, kui Bulgaria Salonikit hakkab ümber piirama. Et ſel teadaandmiſel omajagu põhja all on, wõib ſelleſt arwata, et Naum ja Radoslawow mõlemad Watſhewi head ſõbrad on, nii et wiimane asjakäiguga wäga hästi tuttaw wõib olla.

Wilſon ſeab uuesti oma kandidaturi üles.

Ühisriikide preſident Wilſon andis ſelleks oma wormiliſe nõusolemiſe, et ta oma kandidaturi eelolewatel preſidendi walimiſtel laſeb üles ſeada

Sakſamaa toetab Mekſiko mässajaid.

New-Yorgi leht „The Sun" teatab:

On ſelgeks tehtud, et raha, mis ſakslaſed pankadesſe kindral Huerta nimele panid, ſelleks oli määratud, et Ühisriikides rahutuſi wälja kutſuda. Nüüd olla need ſummad Mekſiko mässajatele edaſi antud. Seda tehti muidugi teada ſel otstarbel, et need rahutud elemendid Ühisriikide walitſuſt ſunnikſid oma ſõjawäge ſelleks tarwitama, et rahu ja korda Mekſikos jalale ſeada, nii et Ühisriigid oma ſõjawäge ei wõiks liitlastele appi ſaata. Nüüd on kohtuline uurimine ſelgeks teinud, et ſakslaſed ſelle ſihiga $2\frac{1}{2}$ miljoni rubla mitmesſe panka olid paigutanud. Peale nende ſummade ſaatſid ſakslaſed palju raha otſekohe mässajatele kätte. Selle üllatawa leiduſe tagajärjel ei kahtle enam ükski Amerika leht, et kõik plahwatuſed wabrikutes ja mitmed ſtreigid Amerika tööstuſe- ja ſadamalinnades ſakslaste ſalajate kihutustööde arwele tulewad panna.

Ingliſe tööliste kongreſs.

15. Ingliſe tööliste kongreſs awati 26. januaril Bristolis ja kestis 3 päewa. Tähtſamad küſimuſed, mis kongreſſil arutuſele tulid, olid järgmiſed: ſeiſukoha wõtmine praeguſe ſõja waſtu, ſunduslise ſõjawäeteenistuſe küſimus ja ühendatud walitſuſe tegewuſeſt oſawõtmine. Londoni lehtede kirjaſaatjate teatel ei olla kunagi weel nii ſuure põnewuſe ja ärewuſega kongreſſi awamiſt oodatud kui ſeekord. Mitte ainult tööliste ringkonnad, waid kõik Ingliſe ſeltskond ootas kongreſſi otſuſeid kõigeſuurema huwituſega. Igalpool walitſeb arwamine, et ſelle kongreſſi otſuſtel Ingliſe tööliste liikumiſe tulewiku kohta kõige ſuuremad tagajärjed on ja et ta ka Ingliſe politiliſe arenemiſe teede peale üleüldſe ſuurt mõju awaldab.

Kongreſſi eelmänguks oli 25. jan. ärapeetud naistööliste ühenduſe konferents, kus, nagu päraſt awalikuks tuli, hoopis käredam meeleolu walitſes kui kongreſſil. Konferents otſustas ſõjawäeteenistuſe ſunduſe billi waſtu edaſi wõidelda ja ſelle ärakaotamiſe nõudeſt mitte taganeda; ühes ſellega keelas naistööliste konferents naisühiſuſe liikmetele ära nendes tööstuſe aſutustes, mis ſõjawäeliſe warustuſe heaks tööd teewad nende tööliste aſemele astuda, keda ſunduslikult wäeteenistuſesſe kutſutakſe.

Kongreſſi awamiſe kõnes tähendas alamkoja liige Anderſon, et mitmete aastakümnete jooksul ſuurriigid rahu alal jõudſid hoida, mis aga rahwusliſt waenu, riikide waheliſt wõistluſt ja ſõjaliſe warustuſe ſuurendamiſt takistada ei ſuutnud. Rahwad ſeiſid kogu aja juukſe karwa wõrra ſõjaſt eemal, ilma et nad ähwardawat hädaohtu oleks märganudki.

Praeguſe ſõja iſeloomustamiſe juurde üle minnes tähendas Anderſon, et Inglismaa laialiſed rahwahulgad ſeda ſõda wabaduſeſõjaks peawad.

Anderſon lõpetas oma kõne märkuſega, et kõik ühiskondliku tähtſuſega ettewõtted riigi omanduſeks tulekſid tunnistada, enne kui mingiſuguſeid protektſioni abinõuſid nende waſtu hakatakſe tarwitama.

Peale ſelle mindi küſimuſe arutamiſe juurde, kusjuures ſaadik Sexton ülemineku formeli ette pani, milles Inglismaa oſawõtmiſt praeguſeſt ſõjaſt tarwiliſeks tunnistatakſe, Sakſamaa hirmutegude waſtu

---

Semipalatinski ſtepp ja tema elanikud.

I

Stepi elanikud: kaſakad ja kirgiſlaſed. Kirgiſide elumajad. Toiduainete hinnad. Naiste oſtmine.

Pika tee ja ſuure waewa järele ning ära külmetanult jõudſin ma 16. nowembril 1915. Karkarali linna, mis mu tee ja teenistuſe eesmärk oli. Tee, mille ma hobustega Semipalatinski linnaſt üle Pawlodari ſõitſin, oli 712 wersta pikk; ta läks läbi mägede ja ſtepi. Semipalatinski linnaſt ſõitſin ma ſuure Irtõſchi jõe kallaſt mööda 360 wersta, kus ſuuremalt oſalt kaſakad elawad. See jõeäärne maa on üks paremateſt Siberi maadeſt ja on terwelt kaſakate käes kümme wersta mõlemil pool kallaſt. Selle maa uputab jõgi kewadel weega üle ja ſelle järelduſel kaswab hein ja wili lopſakalt. Suurem oſa kaſakad iſe oma maad ei hari, — nad annawad ſelle rendile, wõi laſewad poole-tera peal teha; iſe joowad ja laiſklewad ümber. Elumajad neil on korralikud ja kaunis puhtad, aga elu toore-wõitu; teenijateks on neil enamaſti kirgiſid, mis odawa palga eeſt teeniwad: 5 kuni 25 rubla kuus.

Rohkem huwituſt pakuwad aga ſtepi elanikud, wõi pärismaalaſed kirgiſid. Nad on muhamedlaſed wõi poolkuu kummardajad. Kirgislaſed on rändajad; nad elawad ſuuremalt jaolt karjakaswatamiſeſt, — ſuwel elawad nad ſtepis, kus pikk hein kaswab ja kus neil hõlbus on liha, willa, piima ja nahku linna wiia. Elamiſeks on neil jurtad wõi telgid, mis ſõja laagri telgi kuju kannab. Neid ſaadetakſe wiimaſel ajal ka ſõjawäljale.

Talwel elawad nad enamaſti mägedes, kus neil tooreſt telliskiwiſt onnikeſed on walmistatud; maja-kraami neil ſugugi ei ole: omas koopas, mis meie Eestimaa kartuli keldri kuju kannab, on 2 ehk 3 kaſti põrandal ja ſelle peal lamba willaſt tehtud wildi tekid, mida nad kaunis maitſerikkalt oskawad walmistada. Katel on neil nurka müüritud. Muid ſöögiriistu neil ei ole, kui ainult katel, theemaſin ja 2 kauſikeſt, mille ſeeſt theed juuakſe. Leiba ei mõista nad küpſetada, waid teewad neid juutide hapnemata leibade moodi ja ſiis keedawad ſelle leiwa lamba raswa ſees ära. Liha on nende igapäewane toit, iſeäranis hobuſe liha ja hobuſe piim, mis on nende maius-roog. Tiiſikuſe-haigetele on ſee piim wäga koſutaw; eestlastele ja lätlastele, kes ſiin elawad, maitſeb ta kaunis hea. Üks neljandik pange wõi 5 pudelit makſab 35 kopikat, ſuwel iſegi 20 kopikat. Liha nael makſab praegu 7—8 kopikat, porgandid, kapſaid, üleüldſe aia-wilja on ſiin wõimata ſaada. Suhkru naelaſt wõetakſe 30—32 kop. kartulaid on rohkeste ja nad makſawad umbes 80 k. kuni 1 r. wakk. Sea liha ſaab kaſakate käeſt ja makſab15—18 kop. nael.

Linnud on odawad: teder makſab 35—40 kop., põldpüü 25 kop. paar, jänes ilma nahata 10—15 kop. pardid raswaſed 30 kop. tükk, ani ilma ſulgedeta 50—60 kop., kanad 20—25 kop., etuſalt 25—30 kop. Rukkijahu ei ole ülepea ſugugi ſaada; kuna 1. ſorti ſaiajahu 2 rbl. 60 kop. makſab. Siis wõiks waſt weel nimetada, et presſitud lauawõi nael 40 kop. makſab kuna köögi wõi on weel odawam. Selleſt kõigeſt ſelgub, et elu ſiin palju odawam on, kui meil kodumaal, iſeäranis weel praeguſeid ſõja oluſid arwesſe wõttes.

Kirgiſi naiſte ſeiſukord on wäga wilets: mees wõib oma naiſe ära müüa, nõndaſama kui mõnda looma, kui aga oſtja leidub, kes naiſe eeſt ſuuremat rahaſumma pakkuda ſoowib; kas aga naine ſellega nõus on wõi mitte, ſeda ei küſi keegi. Kui lapſed alles noored on, teewad wanemad laste abielusſe astumiſe lepingud maha, mida lapſed on kohustatud täitma; naiſt alla 400 rbl. oſta ei ſaa, wõib ka loomadega naiſe eeſt hinna wälja maksta. Haritud ja rikkamate inimeſte tütred makſawad 47 pead kõigeparemaid loomi, 10 kamelit, 20 hobuſt, 7 härga, 10 lehma. Seda peab peigmees oma pruudi eeſt maksma.

M. Saarik.

(Järgneb.)

põlgtuſt awaldatakſe ja walitſuſt lubatakſe ſõja eduka lõpetamiſe otstarbel igal wiiſil toetada.

Selle reſolutſioni puhul tekkiſid ägedad waieluſed. Mitmed ſaadikud tähendaſid, et formeli liig üleüldine laad oletada laſeb, nagu kiidakſid töölised kõik walitſuſe ſammud heaks, ſellega ſiis ka wäeteenistuſe ſunduſe ſeaduſe.

Mitmed tööliste eſitajad leidſid, et tööliste juhid wiimaſel ajal militarismi wastu liiga ſuurt leplikkuſt on hakanud üles näitama, kuna Ingliſe töölised ſellele pahele, mis Sakſa rahwa elu ära on kihwtitanud, juba alguſel kõige jõuga peakſid takistuſi ette ſeadma.

Wiimaks läks ülemineku formel ſiiski muutmata kujul 1,502,000 häälega 600,000 hääle wastu läbi.

Teiſeks päewakorra punktiks oli alamkoja tööliste erakonna ülespidamiſe kohta ſeiſukoha wõtmine.

Kongreſs otſustas lühikeste waieluste järele alamkoja rühma teguwiiſi ſunduslike ſõjawäeteenistuſe eelnõu arutamiſe puhul 1,847,000 häälega 206,000 hääle wastu heaks kiita.

Sellega lõppes kongreſſi eſimene päew.

Sakſa traadita telegrafi jaam Daanimaal. Rootſi leht „Aftonbl." toob kõmuliſe teate traadita telegrafi jaama leidmiſeſt Daanimaal. Leſſö ſaare kallastel (Frederickhaveni ja Götebori wahel) wahti wahti pidaw Daani miinilaew pani korraga jädeme ſignaliſid ſaare põhja kaldal tähele. Kindralſtaabi kaardide järele ei ole ſel ſaare oſal ei majakat ega ka telegrafi jaama. Laewa kapten ſaatis komando paatidega kaldale aſja uurima. Kaldal leidſid nad mõne kalamehe elumaja. Ühe ſarnaſe maja õuel leiti pikk raud poſt, mis ümberlükkamata tõenduſeks on, et ſiin traadita telegrafi jaam töötab. Kuid maja elanik (ſakslane) oli wiſt ametiwõimude tulekuſt kuidagi teada ſaanud ja tähtſamad jäljed ära läbenud kaotada, nii et läbiotſijad ainult mõne kaudſe tunnistuſe leidſid. Raudſe poſti olemaſolu ſeletas majaelanik ligemiſe armaſtuſega — ſinna otſa pandawat tormi aegus latern, et merel olewad kalamehed teakſid teed leida randa.

Alundused.

Kroonlinnaſt. Pühapäewal 24. jan. oli Eesti Nikolai kirikus üleüldine Eesti-Soome-Rootſi koguduſe koosolek kiriku nõukogu liikmete ja koguduſe wolinikkude walimiſeks. Eesti koguduſe eſitajateks waliti nõukogusſe: hr. hr. Preitof, Jurſon, Groſs (endiſed) ja L. Lahe (uus), wolinikudeks: hr. hr. Klaman (endine) ja Kink, Saar ja K. Lugenberg (uued). Koguduſe liikmeid oli wõrdlemiſi wäga wähe walimistele tulnud. Nõukogu eſimeheks waliti häälteenamuſel Soome koguduſeſt alampolkownik hra Armfelt. Nõukogu aueſimeheks waliti ühel häälel endine konſul R. Smitt, kes kirikut ennemalt aineliſelt rohke annetustega on lahkesti toetanud. Wiimſed 3 aastat oli hra Smitt kiriku nõukoguſt mõneſuguſtel põhjustel eemale jäänud. Loodame et uus wõi uuendatud nõukogu nüüd wõimalikult õpetaja ametisſe kutſumiſeks uue jõuga ſammuſid astuks, on ju kogudus nii mitu aastat ilma hingekarjaſeta. Soowitaw on nimelt Eesti õpetajat walida.

J. S.

Setumaalt.

III.

Waimliſt ärkamiſt ei ole ſetude ſeas niipea loota. Waimline ärkamine, kui ta algab, ſiis ikka kodumaa poolt küljeſt, ſeſt ſiit poolt on eeskuju leida.

Waimline ärkamine on ſellepooleſt kõige raskem, et rahwal emakeeli kiri puudub. Wenekeelt tarwitatakſe neil kirikus, koolis kodus ja omawahelistel läbikäimistel. Kui ka neil mõni ſelts oleks, üks kõik misſugune, aga mis wõiks ſelle ſeltſi ettekanded rahwalikku pakkuda, kui nad wõõras keeles on?! Nagu nimetatud, on koolides Wene keel. Koolid peab ſemſtwo ülewal; enamasti on need üheklasſiliſed, mõned wäheſed kaheklasſiliſed. Semſtwo koolimajad on wäljaſt kaunis kenad ja ruumikad. Peale ſemſtwokoolide on weel kirikukoolid.

Koolis käiwad lapſed kaunis uſinasti. Ainult õperaamatuid ei taha wanemad heameelega osta, muidugi ſellepäraſt, et kuluſid kardetakſe. „Koolitamiſe" tungi ſetude juures ei näi olewat. Wanemad ei püüa poega mitte Pihkwa mõnda kooli ſaata, waid panewad poja parema meelega kuhugile mõnda praktiliſt tööd õppima.

Lõpuks tahakſin weel mõne ſõna maaoludeſt ütelda. Maad ei ole praegu kõigil mitte ühe palju. Maa on ammu wiſt Wene rahwa wabastamiſe ajal) antud hingemaana. Iſa jaotab maa oma poegade wahel ära; niiſama tehtakſe weel praegugi. Tihti ſaadakſe niisuguſeſt maajagamiſeſt nii wäikeſed maatükid, et waewalt mahub maja peale ehitada. Selleſt wõib juba muidugi järeldada, et majandusline elu mitte kõrgel järjel ei ſeiſa. Suurem jagu ſetudeſt on ſunnitud tööd wäljaſtpoolt otſima, olgu ſiis räbalakaupmehena wõi töölisena. Praegu on räbalakauplemine wõimata, ſeſt et Pihkwa kauſiwabrik ſeiswat. Ja ei olekski praegu aega ſelleks. Kodus on palju kroonutööd ja ſeal wõib rohkem teenida.

K. B-berg.

Kodumaa.

Abirahad Narwa kommertskoolile.

Kohalikule kommertskoolile on Jamburi maakonna ſemſtwo poolt 500 rubla ja Petrogradi kubermangu ſemſtwo poolt 500 rubla toetusraha annetatud. See on eſimene ſuurem abiraha, mis tähendatud kool omawalitſuslistelt aſutustelt on ſaanud. Narwa linna omawalitſuſe poolt, kes koolile küll lähemal peaks ſeisma kui Jamburi ſemſtwowalitſus, ei ole kool ſenini weel rahaliſt toetuſt ſaanud.

Mõnda Tartumaa oludeſt.

Tartu linnaſt ja maakonnaſt rändawad töölised huigana Tallinna, Wologdasſe, Pihkwa, Dwinskisſe, Riiga ja mujale tööle. Wologdas tarwitatawat ainult metſatöömehi, kuna tööd ainult tükiwiiſi antawat. Sügaw lumi takistawat tööd raskesti. Tallinnasſe minejaid on kõige rohkem, et aga ſeal tööd kõik ettewõtjate käes on, ſiis on ſeal ka palgad madalamad. Nimelt ei anta ſeal kroonu poolt prii ſööki. Kõigil pool, kus kaewa tööd tehtakſe, ei ole mullatööliste päewapalk mitte alla 2 rubla. Tartu maakonnas on praegu mullatööſid wähe ja palka ei makſeta meeste mitte üle 150. Põllupidajad kardawad hirmuga kewade tulekut, ſeſt kui kroonu tööd weel edaſi kestawad ja mõni jagu mehi ſõtta minema peab, ſiis ei ole küll wõimalik enam põldu korralikult harida ja koristada ja oſa Liiwimaad jääb kindlasti ſööti.

K. B. L.

Nõo ſeltſi tegewus 1915. aastal.

Möödaläinud aasta algul hakkas Nõo Nooreſoo kaswatamiſe ſelts ſuurte lootustega purjetama. Taheti 1915. aastal 4000 rublaliſt ſeltſimaja ehitada, kuna ſeltſil ainult 1000 rubla ümber waranduſt oli. Lootuſed olid ſeda ſuuremad, et „konstituiſion" ſeltſi ſiſſe peaſes, ſeſt endine, põline eſimees köster T. Roſileht, mängis iſewalitſejat ja tegi ſeltſi heaks liig wähe loowat tööd. Selts ei teinud wiimaſel ajal oma ſihi kätteſaamiſeks mitte midagi. Üleüldiſeid koosolekuid oli aastas ainult paar tükki. Tulid etteheited, ja põline eſimees ühes mõne kaaslaſega lahkus. Nagu üteldud — tegi uus eestſeiſus ſuured plaanid. Kuid ſiiski kõik plaanid ei jäänud ka ainult plaanideks — astuti ka mõned tegelikud ſammud, aga majaehitamiſe plaaniſt ei tulnud raskede aegade päraſt midagi wälja.

— Kohalik piimaühiſus ei käinud ka õitswat rada. Peawiga ſeiſis ja ſeiſab praegugi ſelles, et ühiſuſe põhjusmõtteſt aru ei ſaada. Kardetakſe, et niiſama läheb kui Tartu piimaühiſuſegagi. Kuid mida rohkem ſeda kardetakſe, ſeda ennem wõib ſee juſt juhtuda. 1915. aastal läks hulk liikmeid ſellepäraſt ühiſuſeſt wälja, et ihaldatud kõrget hinda piimaſt ei ſaanud ja wastutuſt kardeti. Paljudele ühiſuſe liikmetele tegi minewatalwine loomatoidu puudus wõimataks ſuuremal arwul piima tuua. Piimaühiſuſe kõrwal on ka kontrollühiſus, aga oſawõtmatuſe päraſt ei ole tema töö kuigi laialdane. Arwatakſe asſistendi aſjataks, ſeſt ega tema „heinu juurde ei toowat", ja kui inimeſel juba „kitſas" käes olla, küll ta ſiis iſegi teab, et wähe haawal annab.

Läinud aasta on Nõole weel ſellepooleſt tähtis, et ta poſtkontori ſai. Poſtkontori awas ärimees Barabanow oma kaupluſe ruumides. Oiendatakſe kõikſugu postitalituſi.

K. B. L.

Pealinna teated.

Linnawalimiſed. Eila homikul oli eſimeſes linnawalijate järgus äraantud walimiſe ſedelite lugemine, milleſt ſelgus, et wanaduumalaste nimekiri täielikult oli läbi läinud. Hääli oli antud 245, nende hulgaſt 156 wanaduumalaste ja 58 uuenduumalaste nimekirja poolt; Seganimekirjaſid oli 30, kuna 1 rikutuks tunnistati. Linnawolikogu liikmeteks ſaawad ſeega eſimeſes järgus wana-duumalaſed, kuna 10 eſimeſt kandidati uuenduſenõudjate ſeaſt on walitud.

Walimiste järelduſed ei wõinud ka teiſeti kujuneda, kui ſilmas pidada, et walimisteſt eſimeſes järgus kõigeſt umbes 380 pealinna kõige rikkamat elanikku wõiſid oſawõtta.

Sunduslik määrus majaomanikkude kohta. Petrogradi ſõjawäeringkonna peaülem on järgmiſe ſunduslike määruſe makſma pannud:

Majaomanikud ja walitſejad peawad niisugustes majades, kus aurkütte ſiſſe on ſeatud, järgmiſt ſoojamäära elu ruumides tähele panema: a) üle 20 kraadiliste külmade ajal (Reaumuri järele) — wähemalt 10 kraadi ſooja; b) wähema külmaga — 13 kraadi ſooja.

Kus ahjud korterites on, ſeal peawad majaomanikud ja majawalitſejad korteripidajatele tarwilikku oſa puid andma, kui puude arw kontrahis kindlaks ei ole tehtud.

Selleſt määruſeſt üleastujaid karistatakſe 3000 rublaliſe rahatrahwi ehk kolmekuuliſe wangistuſega. Selleſama karistuſe alla langewad kõik iſikud, kes majaomanikkude peale kuritahtliſelt walekaebtuſi kannawad.

Kirjaniku A. Kitzbergi au-õhtu toimepanemiſe komitee pidas eila õhtu oma koosolekut, milleſt kõikide pealinna Eesti ſeltſide aſemikud oſa wõtſid. Harutuſel olid mitmeſuguſed piduõhtu toimepanemiſe ſiſemisesſe korraldusesſe puutuwad küſimuſed. Läbirääkimistel ſelgus muu ſeas, et praegu juba piletid igal pool harilikkudes Eesti pidupiletite müügikohtades ſaadawal on.

Päewaſündmuſed.

— Ööſel wastu 1. webr. laskis 24-aastane Anna Elliabet Pedajas omale rewolwriſt kaks kuuli pahema külje ſiſſe. Õnnetu oli eelmiſel päewal Wiiburiſt pealinna tulnud.

— 1. webr. lõikas käſitööline F. Kilgas enesetapmiſe otstarbel omale habemenoaga kaela ſiſſe raske haawa.

Riigiwolikogu ringkondades.

Wastutawaſt ministeriumiſt.

Progresſiwliſe bloki ringkondades on jällegi küſimus päewakorrale tekkinud, — misſugune nõudmine walitſuſe kohta üles ſeada: kas ſeltskonna uſalduſt teeniw, wõi wastutaw ministerium peab meil olema. On ju loomulik, et bloki parempoolſed elemendid ſelle peale tähendawad, et wastutawa ministeriumi küſimuſe üleswõtmine praeguſel ajal ei ole ajakohane, kuna aga progresſistide rühm oma ſeiſukohaſt ſelles aſjas taganeda ei ſoowi: nad nõuawad wastutawa ministeriumi aſutamiſt. Et aga blokis lahkuminekuid ſünnitamata jätta, ſeletawad nad, et ſeltskonna uſalduſt teeniwa ministeriumi all nemad wastutawat mõtlewat.

Duuma eſimeſe koosoleku

päewakorra kohta kõneldakſe järgmiſt. Koosolek 9. webruaril algab M. Rodſjanko terwituſekõnega. Selle järele aſtub miniſtrite nõukogu eſimees B. Stürmer wäikeſe ſeletuſega üles; ſiis tulewad wälisministri S. Saſonowi ja ſõjaministri A. Poliwanowi kõned.

Päraſt waheaega kannab S. Schidlowski progresſiwliſe bloki deklaratſioni ette ja algawad üksikute rühmade eſitajate kõned, mida arwatawasti teiſel päewal jatkata tuleb. Koosolekuid kawatſetakſe nädalas neli korda pidada: 2 pühendatakſe eelarwele, kuna 2 koosolekut ſeaduſeandliſe töö tarwis tuleb määrata.

Saadik A. Sawenko ja „Semſtſhina".

Duuma ſaadik A. Sawenko on parempoolſe ajalehe „Semſtſhina" toimetuſele kirja ſaatnud, milles ta palub nimetatud ajalehe ſaatmiſt temale ſeisma jätta. „Semſtſhina" ſaadetakſe temale prii, ilma et ſeda lehte tellinud oleks. Riigi poolt ſaab „Semſtſhina" 150.000 rbl. aastas abiraha; leht trükitakſe kõigeſt 7.000 ekſemplaris, nõnda et iga üksik lehe nummer riigikasſale 21 rbl. 43 kop. makſma läheb. Wabadel tundidel pakuks lehe lugemine teatawat „lõbu", iſeäranis praeguſel raskel ajajärgul, kuid ſaadik arwab, et riigikasſa oma raha ſõja ajal palju kõrgemate otstarbete kui „Semſtſhina" abiraha peale wõib kulutada ja ſellepäraſt on lehe ſaatmine temale ilmaaegne.

M. Rodſjanko kiri B. Stürmerile.

Duuma eſimees on peaministrile kirja ſaatnud, milles ta teatab, et duumas rohkesti ſeaduſe eelnõuſid leidub, mis walitſuſe poolt juba paari aasta eeſt wolikogusſe ſiſſe antud ja mis praeguſel ajal igaſuguſe tähtſuſe juba on kaotanud. Duuma eſimees leiab tarwilikuks, et walitſus ſellesarnaſed eelnõud wolikogu põhjusſeaduſe § 47 põhjal tagaſi nõuaks ja neid praeguſe aja tingimistega kokkukõlasſe katſuks ſeada.

Päewauudiſed.

Teiſe järgu maakaitſewäeliste kokkukutſumine. Petrogradi kreiſi ſõjawäekomiſjoni teadaandmine.

Kõigekõrgemal käſul kutſutakſe kokku:

1. Kõik teiſe järgu maakaitſewäeliſed: a) keda kahel ennetähtajaliſel kokkukutſumiſel 1915. a. ja 1914., 1913., 1912., 1911., 1910., 1909. ja 1908. a. nekrutitewõtmiſe juures maakaitſewäkke arwati; b) ſamade aastate mehed, keda päraſt ſõjawäeteenistuſesſe wastuwõtmiſt koju lasti; d) 1. järgu maakaitſewäeliſed (ülemaltähendatud aastate mehed, kes endiste mobiliſeerimiste ajal 2. järgu maakaitſewäkke arwati ja e) wäeteenistuſeſt wabad maakaitſewäeliſed, kes priitahtlikult ſõjawäeteenistusesſe ſoowiwad astuda.

2. Kokkukutſutawad maakaitſewäeliſed peawad neljandal mobiliſeerimiſe päewal, neljapäewal 4. webruaril, kogumiſepaikadesſe ilmuma ja ſõjawäeteenistuſe kohta käiwad tunnistuſed ehk, kellel neid ei ole, paſſid wõi iſikutunnistuſed kaaſa wõtma.

3. Kogumiſepaikadesſe edaſiſaatmiſe otstarbeks peawad maakaitſewäeliſed neljandal mobiliſeerimiſe päewal, neljapäewal 4. webruaril, kell 6 hommikul politſeiwalitſuſesſe ilmuma.

4. Kõik aſutuſed ja iſikud, kelle teenistuſes kokkukutſutawad maakaitſewäeliſed ſeiſawad, peawad nendega kohe lõpuarwed tegema ja ſõjawäeteenistuſe kohuste täitmiſesſe puutuwad tunnistuſed kätte andma, kui need tööandjate käes juhtuwad olema.

1916. ja 1910 a. maakaitſewäeliſed, kes endiste mobiliſatſionide ajal haiguſe päraſt teiſe järgu maakaitſewäkke arwati, ei ole kohustatud ilmuma.

Uus ſeaduſeprojekt. Kohtuministeriumis kawatſetakſe praegu makswaid määruſe kurjategijate ennetähtajaliſe wabastamiſe aſjus laiendada ja täiendada.

Üleriikliſt kariloomade ja hobuste ülelugemiſt kawatſetakſe põllutöö ministeriumis üheainſa päewaga toime panna.

Juudi õiguſed. Senati ſeletuſe järele on politſeil õigus Juudi kodanikult, kes wäljaspool juutide aſumiſepiiri elab, määramata aja peale wäljaantud elamiſetähte ära wõtta.

Walgepiletimeeste läbiwaatamiſeſt. Siſemiste aſjade ministerium on iſeäraliſe korralduſe makſma pannud, mille järele neid walgepiletimehi, kes riigikaitſe otstarbel töötawad (ſeal hulgas ka raudtee teenijaid ja töömehi), enne 1. märtſi 1916. aastal ſõjawäe komisjonide ees läbiwaatamiſe alla ei wõeta. See määrus käib ka kõikide walgepiletimeeste kohta, kes kohapealſetes ſõjatööstuſe komiteedes, üleweneemaaliste ſemſtwoliitude komiteedes ja teistes organiſatſionides tegewad on, mis ſõja ajal riigikaitſe otstarbeks elule on kutſutud. Ka wäerinnal töötawate aſutuste tegelaſed on ülemalnimetatud tähtajani teiſekordſeſt ülewaatamiſeſt wabad.

Raudteewõrgu laiendamine Põhja-Mandſhurias. Teedeministerium on Põhja-Mandſhuria raudteede rohkendamiſe küſimuſe üleswõtnud ja tahab teiste rööbaste panemiſeks, Woſtoiſhnajaſt kuni Mandſhuria jaamani, raha küſida.

Siſſepaneku ſummad poſtmarkides. 1. webruariſt hakkas rahaminiſtri korraldus maksma, mille järele kõikides hoiukasſades ſiſſepaneku ſummaſid poſtmarkides wastu wõetakſe.

Senijaani makſeti ſuuremaid ſiſſepaneku ſummaſid hoiukasſadesſe ainult rahas, ja wäikſeid ſummaſid iſeäraliste hoiumarkide näol.

Petrogradi õpperingkonna juhatamiſe wõttis 1. webruariſt haridusminiſtri nõukogu liige A. Oſtroumow enese peale.

Reiſijateliikumine Petrogradi ja Moſkwa wahel pannakſe jällegi nädalaks ſeisma. Teedeminiſtri abiliſe juhatuſe all peeti iſeäraliſe nõukogu koosistumine ära, kus otſuſeks tehti reiſijateliikumiſt Petrogradi ja Moſkwa wahel 10. kuni 16. webruarini ſeisma panna ja ainult toidainete ja küttematerjali wedamiſt ſiſſe ſeada. Ametnikkude tarwis jäetakſe ainult üks rongipaar ööpäewa ſees käima.

Nõupidamine makſuſüſtemi uuendamiſe kohta. 1. webruaril algaſid rahaminiſter P. Barki juhatuſel läbirääkimiſed iſeäraliſes nõukogus, milleſt ka ſeaduſeandliste aſutuste liikmed oſa wõtawad.

Koosistumine algas rahaminiſtri kõnega. Miniſter tähendas, et ſõja ajal wäga palju erakorraliſi kuluſid kanda tuleb. Rahaminiſterium loodab, et karskuſe edenemiſega käſikäes ka rahwa ſiſſetuleku kaswamiſt ootama peab. Seda ſilmas pidades tahab miniſterium hulga uuenduſi läbi wiia, mille tagajärjel riik ſõja lõpul oma rahaasju hoopis uue makſuſüſtemi põhjal korraldada wõiks. Miniſterium kawatſeb peaasjaliſelt otſekoheſeid makſuſid ſuurendada, kuna tal ka kaudſete makſude ja monopolide ſiſſeſeadmiſe asjus uuſi kawatſuſi on. Makſuſüſtemi muutmiſe asjus tuleks nõukogu tööd kolmes komiſjonis läbi wiia: otſekoheſte makſude, kaudſete makſude ja monopolide ſiſſeſeadmiſe komiſjonis.

A. Schingarew ſüüdistas parempoolſeid riiginõukogu liikmeid, et nad maa loowate jõudude koondamiſe ja ſiſſetulekumakſu wõtmiſe wastaſed on, ka rahaminiſteriumi, et ſee ſellekohaſe ſeaduſeprojekti läbiwiimiſeks ju ennemalt kõiki käepäraſt olewaid abinõuſid ei tarwitanud. Riiete makſu alla panemiſe asjus, milleſt 250 miljoni rubla loodetakſe ſaada, tähendas Schingarew, et ſelle abinõu tarwituſelewõtmine kehwematele rahwakihtidele riiete muretſemiſe wõimataks teeb. Lõpuks ütles kõneleja, et tööstuslaſed puhtakaſu ſiglaſele makſu alla panemiſele kõigeſt jõuſt wastu töötawad.

Krahw Bobrinski (riiginõukogu parempoolſete grupe eſimees) tähendab, et parempoolſetel ſiſſetulekumakſu wõtmiſe wastu midagi ei wõi olla, ſeſt et ſel abinõul ſuurem tähtſus puudub. Siſſetulekumakſuſt oodatawad 75 miljoni ei wõigi ſeal ſuurt oſa mängida, kus miljardiſid tarwis läheb.

Profeſſor Friedmann tähendab, et monopolide ſiſſeſeadmiſel, kui ſiſſetulekuallikal, wäga ſuur tähtſus on, ſeſt oſa tarbeaineid on juba nõndagi ſündikatide mõju all, kuna riigi monopol käesolewal korral eraſündikadiſt kaſulikum peaks olema.

Lõpuks tähendas rahaminiſter Bark, et läbirääkimiſed weel lõppenud ei ole, ja ſellepäraſt 4. webruaril uus koosistumine kokku tuleb.

Posti ja telegrafi peawalitſus teatab, et ſõjaliſe tegewuſe piirkonnaſt wäljaspool olewate haigemajade tohtritele, halastaja õdedele jne. ilma margita kirjaſid ega poſtkaarta ſaata ei tohi. Poſtimakſu kirjaſaajalt wõetakſe igal niiſuguſel juhtumiſel kahekordſes ſuuruſes.

Loomade ülelugemine pealinnas. Petrogradi linnapealik on 1. webruaril politſeile ette kirjutanud 15. märtſiks 1916. a. kindlaid teateid muretſeda, kui palju Petrogradis hobuſeid, kariloomi, waſikaid, ſigu, kitſeſid ja lambaid on. Kroonu aſutuſtes olewad loomad ei tule ülelugemiſe alla.

Peeter Suure nimeliſe politehnikumi laiendamiſe asjus peeti nende päewade ſees iſeäraline nõupidamine ära. Politehnikumis kawatſetakſe laewaehituſe oſakonda täiendada ja uut keemia oſakonda weel juurde aſutada.

Lihapuuduſe kartuſel on Wenemaa wäljaweo palatis otſuſeks tehtud ſelleks ſammuſid astuda, et külmetatud liha ſiſſeweomiſe rohkenemiſe kõrwal ka tapaloomi peaks pealinna weetama. Loomade tapmine külmetatud liha walmistamiſe otſtarbel ſündigu Moſkwas. Peale ſelle tuleks põlewamate küſimuſte otſustamiſeks lihunikkude ja karjakaswatajate kongreſs kokku kutſuda.

Tramwai liikumine. Wiimaſe kahe päewa ſees on politſei poolt protokolliſid tramwaiſõitjate kohta tehtud. Julgete ſõitjate eemalepeletamiſeks on tramwai walitſus tagumiste wagunite küljeſt puhwriotſad ja kaitſeabinõud ära koristanud. Et alamwäeliſed tramwaiwagunites korda ei rikuks, on iſeäraliſed ſõjawäe patrullid walwama ſeatud.

Wiimaste päewade ſees wiga ſaanud tramwaiwagunite rutuliſe parandamiſega on alguſt tehtud. Et töökojad jälle korralikult töötawad, ſiis ſuureneb tegewuſes olewate tramwai wagunite hulk alataſa. Ueüldſe ſaadetakſe nüüd hommikuti umbes 500 tramwai wagunit parkideſt wälja.

Tööstus ja kaubandus.

Petrogradi küttemuretſemiſe nõukogu.

O Pealinna küttemuretſemiſe nõukogus pidas eila puude ja turwa oſakond W. W. Prileſhajewi juhatuſel koosolekut.

Arutati uimelt komiſjoni aruannet peenemõõduliste metſamaterjalide tarwitamiſe tagajärgede kohta Petrogradi puuladudes. Oſakond tunnistas peenemõõduliste metſamaterjalide oſtmiſe kahjulikuks, ſeſt et nende müügile muretſemine kalliks läheb. Otſustati edaspidi mitte enam peeneid puid osta, ſeda enam, et Petrogradis praeguſe joonega puid tagawaraks küllalt on.

Selſamal koosolekul töötati wälja ka uus ſeadluſe eelnõu ſelle kohta, kuidas tuleks edaspidi kütteaineid, mis teel ſeisma jäänud ja wagunitest wälja laaditud ära likwiderida.

Eelnõu kuulutatakſe lähemal ajal wälja. Peale ſelle otſustati walitſuſe käeſt 5 miljoni krediti paluda laenude andmiſeks ſemſtwodele ja linnadele küttematerjalide, nagu: puude, kiwiſüte, nafta, petroleumi jne., muretſemiſeks.

Nõukogu liige Dworakowski tegi koosoleku lõpuks oma poolt ettepaneku, edaspidi küſimuſt lähema läbikaalumiſe alla wõtta, kuidas wõiks jõepilliroogu kütteainena tarwituſele wõtta.

Manufakturkaupade turuolud.

Wiimaſel ajal on ſelgunud, et lähemas tulewikus kroonu tellimiste arw, mis üksikute wabrikantide wahel ära jaotatakſe, märksa ſuureneb. Selle tagajärjel jääb muiduigi müügiturgudele ſaadetawa kauba rohkus ſedawõrd wähemaks, ning ſelle tagajärjel on ka wabrikandid, „juhtumiſt [illegible]likult tarwitades“, ſuure hooga hindasid tõstma hakanud.

Lähemal ajal algab puuwillaſe breſendiriide tellimiste wäljajagamine wabrikutele. Breſendiriide hinna on Moſkwa ſõjatööstuſe komitee kindlaks määranud — 1 rbl. 20 kop. arſhin.

Suurt puuduſt tuntakſe praegu niiſugustes puuwillariieteſt. Müügi turgudel on neid üsna wähe liikumas, kuna wabrikandid ſeletawad, et nad oma tagawarad juba puhas kaubamajadele maha on müünud. Sellepäraſt on otſuſeks tehtud ſelle kohta kindlaid teateid koguda, kuhu, kellele ning misſuguſel määral riidetagawarad on müüdud. Ühtlaſi hakatakſe ka ſelle kohta teateid koguma, kui palju ſuudawad ketruſewabrikud kuni juuni kuu lõpuni walmistada lõnga kudumiſe-wabrikute tarwis anda ja misſuguſtel tingimiſtel. Nende kogutud teadete põhjal tahetakſe ſiis ketruſetööd wabrikute wahel ära jagada nende ſuuruſe ja tellimiste rohkuſe järele.

Nende abinõude waral loodetakſe manufaktur kaupade walmistamiſt korraldada ja müügiturgudele tarwilikku oſa kaupaſid muretſeda.

Nõudke
„Pealinna Teataja“
üksikuid numbrid
kõikidelt ajalehemüüjatelt uulitſatel.

Wälj. Kirjast. Ühiſ. „Ühiselu“.

Wastutaw toimetaja H. Preſs.

„Pealinna Teataja“ üksikuid numbrid müüakse järgmistes raudtee jaamades: Narwas Rakweres, Tapal, Tallinnas, Tartus ja Walgas.

Pet. pool Suur pr. 43
Dr. Gorowitz
Iga päew kella 10—1 ja 5—9.
Tripper Naha haigus. Siflis
Kõik operatſ. oma erialal.

DR. A. KRAMNIK.
Siflise, tripperi ja kõrwalhaig. arstimine.
Pühapäew. 3—5 p. l. | Wastuw. igap. k. 6 p. l.—11 õ. | Rehwemat. kättesaadaw.
606 Wosneſenski pr. 28 914
Kõnetr. 633—28.

Dr. Grünberg, Знаменская, 2, уг. Невскаго
Kella 9—12, 6—10 õht. Naist. eraldi. Terawa kronil. tripperi ja Siflise 606-914 ſpetſ. arstimine. Suguorg. korrat., ſchanker. Uus arstimiſe- ja järeluur.-wiis.

Спасская лечебница д-ра Гольдфарба.
САДОВАЯ 42, уг. Сѣнной, т. [illegible]03—79.
Nõu 50 k. Haigete wastuw. eriarst. poolt k. 8 h.—10 õ. Siſem., lapſ. 8—3, 4—10 õ.; ſeedim. kõhuhaig. 10—4, 4½—9 naester., ämmapr. 10—9, kõig. 11—2, 4—7; kõrw., kurgu. nina 11—2, 4—7; ſilm. haig., prill. 11—12½, 6—8; erk. haig., ſuruorg. kor. (tabes), üdi kuiw., pr. joomatõb. arst. hüpn. 4—7 ſuguh., trip. ſif. 606—914 8 h. — 10 õh. jõuet., ſiſſeprits ſoon. ilma wal. Hamba haig., kunstl. hamb. 10 h. kuni 9 õ. Röngep. Wärske wäba. Waestele kättesaadaw.

Sirwilaud 1916
Liſa pakſem kui kunagi enne — 100 lhk. Hind 20 kop.
Siſu: A. Ernits: Sirwilaud 1897—1916 (peatükk Eesti watuliſe kalendri ajalooſt). R. Kleitsmann: Wõitluſeſt külgehakkawate haiguste wastu. J. Tork: Koduſeſt lastekaswatuſeſt. H. Kruus: Ajaloota rahwuſed Wenemaal. A. Ernits: Sõda, rahwusküſimus ja rahwuskulturaliſed püüded. Sirwilaudades 1897—1916 aast. ilmunud kirjutuste ſüſtematiline nimekiri.
Pealadu „Postimehe“ raamatukaupluſes, Tartus.
Eesti Üliõpilaste Selts.

Фельдшеръ латышъ оказыв. медицинскую помощь по венерическимъ болѣзнямъ не дорого и добросовѣстно. Невскій, 66, кв. 26. 7—10 в.

Kunsthambad
wastuw. k. 10—9 õht. Офицерская, 9, кв. 7. Kõnetr. 183-38. A. K. Toom.

Feldscher-Maſſaſhiſt
Maſſ., arsti-gümnastika ja elektr. Annan nõu ſuguorgan. haiguste arstimiſeks. Сѣнной 9, кв. 21, hom. 8—12, õhtu 5—10.

Eesti
Kohaotſimiſe kontor
tarwitab ja ſoowitab kõikſugu naisteenijaid. Awatud kella 10—4 päewal. Екатерининскій кан., д. № 72, кв. 35.

Osaw ämmaemand
Annab lahkeste abi ja nõu igal ajal. Церковная 4-а, кв. 2, уг. Кронверкскаго пр., Pet. pool. Tel. 526—57.

Osaw ämmaemand
annab nõu ja abi raskejalgſ. ja ſünnit. Wastuw. igal ajal. Вознесенскій пр., д. № 15, кв. 16.

Maakaitſeliſi
automobili roodu
walmistab ruttu
Schofferite kurſuſed,
Рузовская 11.

Petrogradis wõetakſe
„Pealinna Teataja“
tellimiſi wastu järgmistes kohtades:

„Pealinna Teataja“ kontoris: Katarina kan., nr. 29.
„Ühiselu“ raamatukaupl. — Ohwitſeri uul., nr. 5.
Hra K. Taaretok Põhja Wast. Kred. Ühiſuſes — S. Konju[illegible]naja uul., nr. 10.
Hra J. Kaarna, Petr. E. Laenu- ja Hoiu-Ühiſuſes — Italjanskaja uul., nr. 5.
E. Steinberg, tubakakaupl. — Soome waksali wastas.
O. Steinberg pagari äri — Wiib. pool, Lomanski ja Njuſtadſki nurgal, nr. 5—7.
A. Luige raamatukaupl. — W. S., 11 liin, nr. 36.
Hra A. Juhkamſon — W. S., 7 liin, nr. 32.
Hra T. Riomar — Ohwitſeri uul., nr. 54.
„Livonia“ piimaäris — Sabalkanski pr., nr. 14.
„Produkti“ piimaäris — Spaſſki per., nr. 3.
R. Siimanni piimaäris — W. S., 3 liin, nr. 34/15 ja W. S. 12 liin, nr. 11.

„Pealinna Teataja“ tellimiſi, kuulutuſi wõtab wastu ja müüb üksikuid numbrid „Ökonom“ Kaubatarwitajate Ühiſus. Разъѣзжая № 12.

Trükitud J. Watſoni trükikojas, Petrogradis, Sadowaja 35.